

Vergaderjaar 2014–2015

28 625

Herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Nr. 224

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 april 2015

Hierbij informeer ik uw Kamer over de uitvoering van het eerste jaar van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) en de jaarlijkse Gecombineerde opgave 2015 (GO 2015).

In mijn brieven aan uw Kamer van 6 december 2013 en 5 juni 2014 heb ik aangegeven dat door RVO.nl belangrijke stappen worden gezet om de uitvoering efficiënter en gebruiksvriendelijker te maken (Kamerstuk 28 625, nrs. 168 en 194). Daar tegenover staat dat de hervormingen van het GLB ook leiden tot nieuwe administratieve en uitvoeringslasten.

Dit eerste jaar zal in het teken staan van het opnieuw bepalen en toewijzen van de betalingsrechten (voorheen toeslagrechten), gevolgd door een eerste uitbetaling van de directe inkomenssteun op basis van deze betalingsrechten. Daarnaast zal de vergroening worden uitgevoerd, die leidt tot een grotere verwevenheid met de subsidies die agrarische ondernemers ontvangen in het kader van het agrarisch natuurbeheer.

De agrarische ondernemers komen hier voor het eerst mee in aanraking bij de Gecombineerde Opgave 2015 (GO 2015) en bij het gebruik van de nieuwe applicatie «Mijn percelen» voor de perceelsregistratie.

In de GO 2015 kan subsidie worden aangevraagd voor verschillende subsidieregelingen. Hierbij is de steun in het kader van rechtstreekse betalingen de belangrijkste voor de sector. De rechtstreekse betalingen bestaan in 2015 uit:

- de basisbetalingsregeling
- betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken (vergroening)
- betaling voor jonge landbouwers
- vrijwillig gekoppelde steun inzake graasdierhouderij (grasdierpremie).

Voorwaarde om aan de basisbetalingsregeling mee te kunnen doen is dat een ondernemer betalingsrechten aanvraagt. Dit gebeurt ook in de GO 2015.

RVO.nl heeft het gebruiksgemak van de GO 2015 en van de perceelsregistratie, door invoering van de applicatie Mijn percelen, verbeterd.

De verwachting is desalniettemin dat de sector de GO 2015 door bovengenoemde ontwikkelingen als «nieuw, anders en complexer» zal ervaren. Die complexiteit is ontstaan ondanks de inzet voor eenvoudiger regelgeving bij de totstandkoming van het nieuwe GLB. Ik ondersteun dan ook van harte de inzet van commissaris Hogan om tot vereenvoudiging van het nieuwe GLB te komen. Ik heb uw Kamer daarover op 24 februari geïnformeerd (Kamerstuk 28 625, nr. 221).

Ik informeer uw Kamer hierbij nader over de uitvoering van de basisbetalingsregeling, de voorbereidingen die RVO.nl heeft getroffen op de GO 2015 om de sector hierop te wijzen, de vaststelling van de betalingsrechten in 2015 en de wijze van betalen.

1. Getroffen voorbereiding Gecombineerde Opgave 2015 (GO 2015)

Vanaf 1 april 2015 heeft RVO.nl de GO 2015 opengesteld. De veranderingen in de GO 2015 en de daaraan gekoppelde regelingen zijn kernachtig samen te vatten als «nieuw, complexer en anders».

Dit komt onder andere door nieuwe onderdelen van het nieuwe GLB, zoals:

- a. vaststelling van betalingsrechten (de overgang van het huidige systeem van historische toeslagen naar gelijke hectarebetalingen)
- b. verplichting tot inschrijving bij Kamer van Koophandel (KvK) voor verkrijging en uitbetaling van betalingsrechten
- c. het in aanmerking komen van nieuwe deelnemers/relaties voor betalingsrechten (bijv. fruit- en bollentelers, naar verwachting 10.000 nieuwe aanvragers)
- d. de extra betaling voor de vergroeningsverplichting (naar verwachting 25.000 relaties die geen vrijstelling hiervoor hebben)
- e. extra ondersteuning jonge boeren (naar verwachting 6.000 deelnemers)
- f. graasdierpremie (naar verwachting 1.000 deelnemers).

Ter voorbereiding van de GO 2015 heeft RVO.nl het volgende gedaan:

1. Vooraankondiging en KvK-registratie

RVO.nl is in 2014 begonnen de sector te informeren over de bij RVO.nl bekende relatie- en bedrijfsgegevens met het verzoek om eventuele wijzigingen in de registratie zo spoedig mogelijk door te geven. Dit betrof een mailing naar zo'n 80.000 relaties. Hiervan komen er naar verwachting ongeveer 58.000 in aanmerking voor een basisbetalingspremie. Van deze groep heeft zo'n 10% (ca. 5.800 relaties) de inschrijving bij de Kamer van Koophandel nog steeds niet op orde, hetgeen een voorwaarde voor recht op toegang voor betalingsrechten is.

RVO heeft onlangs nog een groep relaties aangeschreven om het KvK-nummer te melden aan RVO.nl. Ook is in de nieuwsbrief van maart 2015 hier nogmaals nadrukkelijk op gewezen.

2. GLB-check

RVO.nl heeft de zogenaamde GLB-check ontwikkeld voor de sector. De GLB-check maakt het mogelijk om de eigen bedrijfssituatie te simuleren. Dit geeft een ondernemer inzicht in zijn betalingsrechten en daarnaast kan hij zien of hij voldoet aan de vergroeningseisen. Zo niet, dan kunnen bouwplannen nog bijgesteld worden.

3. Applicatie «Mijn percelen»

RVO.nl heeft een nieuwe applicatie «Mijn percelen» ontwikkeld voor het intekenen en bijwerken van percelen. Dit vindt plaats naast de GO 2015. In deze applicatie kan de sector het hele jaar door de percelen bijwerken. De registratie in «Mijn percelen» is de basis voor alle grondgebonden betalingen. De relatie is verantwoordelijk voor het bijhouden van deze gegevens.

Vanaf juli 2014 heeft RVO.nl via de agrarische adviseurs uitgedragen dat de percelen apart raadpleegbaar zijn in «Mijn percelen». Vanaf februari 2015 communiceert RVO.nl dit direct naar alle relaties door middel van nieuwsbrieven, openstelling blijvend graslandkaart, voorlichtingsbijeenkomsten, website, persbijeenkomsten en artikelen in vakbladen.

Van de 80.000 relaties die zijn aangeschreven voor de GO 2015 hebben er circa 60.000 grond. Tot nu toe heeft nog maar een klein percentage ondernemers de perceelsituatie geraadpleegd c.q. gewijzigd. Ik adviseer de ondernemers dringend om de percelen zo spoedig mogelijk bij te werken om zodoende een zo snel mogelijke verwerking van de aanvragen te bewerkstelligen.

2. Openstelling GO 2015

Op 1 april 2015 is de indieningsperiode voor de GO 2015 gestart. Omdat het nieuwe regelgeving betreft en om piekbelasting van de website en de systemen te voorkomen richting het einde van de openstellingsperiode, heb ik de sector opgeroepen om niet te wachten tot het laatste moment met het indienen van de GO 2015, maar op tijd te beginnen.

Bij een (te) grote druk op de aanvraag-applicatie zal RVO.nl het aantal gelijktijdige gebruikers van de applicatie maximeren om uitval van het systeem te voorkomen. Ondernemers die al bezig zijn met het invullen van de GO 2015 kunnen hun aanvraag dan afronden zonder dat het systeem uitvalt.

RVO.nl heeft extra ondersteunende maatregelen getroffen tijdens de indieningsperiode van de GO 2015, waaronder

- Een verdubbeling van het aantal medewerkers klantcontact om de verwachte toename van vragen door invoering van het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid te beantwoorden
- Diverse avond- en weekendopstellingen van het RVO Loket. Ook tijdens Hemelvaart en Bevrijdingsdag is het RVO Loket geopend.
- Om de bereikbaarheid voor adviseurs en accountants maximaal te borgen heeft RVO.nl een adviseurslijn ingericht. Deze adviseurslijn wordt bemenst door specialisten die ondersteuning bieden bij complexe vragen.

3. Vaststellen betalingsrechten en uitbetalen verschillende premies 2015

1. Nieuwe beleidsonderdelen

RVO.nl zal in 2015 nieuwe betalingsrechten toekennen op basis van de op 15 mei 2015 aanwezige subsidiabele landbouwgrond. Hierbij moeten ook de bedrijfsmutaties (bedrijfsoverdracht, private overeenkomst etc.) tussen begin 2013 en 15 mei 2015 worden beoordeeld.

2. Vaststellen betalingsrechten

In 2015 worden de nieuwe betalingsrechten vastgesteld voor circa 58.000 landbouwers in Nederland. Het systeem van de bedrijfstoelagen (2006–2013) was gebaseerd op historische betalingen. Het nieuwe GLB stapt over naar een betaling per hectare. Toeslagrechten met speciale voorwaarden komen te vervallen. De oude toeslagrechten vervallen per 31 december 2014.

RVO.nl zal vanaf december 2015 betalingsrechten voor landbouwers vaststellen op basis van hun subsidiabele oppervlakte landbouwgrond, die dan volledig moet zijn gecontroleerd.

Vervolgens wordt de waarde van een betalingsrecht bepaald door het budget dat beschikbaar is voor gewone betalingsrechten te delen door de totale hoeveelheid subsidiabele hectares waarvoor gewone betalingsrechten worden toegekend. Deze waarde is aan onzekerheden onderhevig.

- Op het moment dat de eerste betalingsrechten worden toegekend is voor een beperkt aantal aanvragende landbouwers nog niet bekend of alle landbouwgrond die is aangegeven voor subsidie, ook daadwerkelijk subsidiabel is.
- De hoeveelheid betalingsrechten kan wijzigen door bezwaar en beroepszaken (ook na aanvraagjaar 2015), omdat uit een bezwaar- of beroepsprocedure kan voortvloeien dat te weinig oppervlakte in aanmerking is genomen.

RVO.nl gaat als alle controles per individuele aanvrager zijn afgerond, de betalingsrechten vaststellen en de eventueel voorlopige basisbetalingspremie uitbetalen. De eerste toekenningen van de betalingsrechten en de eerste betalingen basisbetalingspremie starten, zoals door de Europese Commissie voorgeschreven, in december 2015.

3. Controleactiviteiten en betaling van de inkomenssteun

RVO.nl doet meer controles ten behoeve van de nieuwe onderdelen, zoals verplichte KvK-registratie, vergroening, extra betaling voor jonge landbouwers, betalingsrechten voor starters en jonge landbouwers, beoordeling private overeenkomsten, controle op overlap van de vergroening en de subsidie voor agrarisch natuurbeheer. Ook de uitbreiding van het aantal relaties (er zijn naar verwachting 10.000 nieuwe deelnemers; bijvoorbeeld fruit- en bollentelers) brengt extra controlelast met zich mee.

Bij de Bedrijfstoelageregeling (BTR) 2014 deed RVO.nl zo'n 5.000 handmatige controles, naar verwachting zullen voor de Basis Betalingsregeling (BBR) 2015 zo'n 20.000 handmatig controles gedaan moeten worden. Een gedeelte van de controles is eenmalig, omdat deze gericht zijn op het vaststellen van betalingsrechten.

Daarnaast is van belang dat door het nieuwe systeem van betalingsrechten, elke hectare subsidiabele landbouwgrond van een landbouwer moet worden gecontroleerd. Voor de BTR 2014 was dit slechts bij één op de vijf landbouwers noodzakelijk.

Dit betekent dat de controlelast voor de Basisbetalingsregeling 2015 fors verhoogd is in vergelijking met de BTR 2014. RVO.nl speelt hierop in door de bezetting van een aantal deelprocessen te verdubbelen. Er is 235 fte beschikbaar om de BBR 2015 uit te voeren, dit zijn 55 fte meer dan voorgaande jaren beschikbaar was voor de BTR. Verdere uitbreiding van deze tijdelijke capaciteit is vanuit beheersmatig perspectief niet effectief. Door de verhoogde controlelast is dit niet voldoende om alle noodzakelijke controles in december af te ronden.

In 2015 richt RVO.nl zich daarom met name op het betalen van de basisbetalingspremie in december aan die relaties waarvan alle controles zijn afgerond.

Sommige andere onderdelen dan de basisbetalingspremie bevatten voorwaarden die het niet mogelijk maken om in december te betalen, simpelweg omdat er nog eisen zijn die doorlopen tot in het voorjaar 2016. Dit is bij een aantal vergroeningseisen aan de orde.

In de periode vanaf 1 januari 2016 tot en met 30 juni 2016 zullen om die reden – in vergelijking met 2014 – nog relatief veel betalingen plaatsvinden.

De extra betaling voor jonge landbouwers en de graasdierpremie volgen naar verwachting in de periode vanaf 1 januari 2016.

Dit betekent dat het betaalpercentage in december 2015 lager zal zijn dan het betaalpercentage in 2014. Daarnaast zullen de ondernemers hun rechtstreekse betalingen meer gespreid ontvangen. Vanwege de invoering van de nieuwe betalingsrechten in 2015 is een deel van de werkzaamheden incidenteel. Ik verwacht dan ook dat in 2016 sneller kan worden uitbetaald.

4. Mogelijke verlengde openstelling GO 2015

Eurocommissaris Hogan heeft een voorstel aangekondigd om lidstaten de ruimte te bieden om de gegevensinwinning voor het GLB in 2015 met een maand te verlengen naar 15 juni 2015. Naar verwachting zal het beheerscomité Directe Betalingen over dit voorstel besluiten op 22 april a.s.

Vanuit de sector heeft de LTO mij verzocht gebruik te maken van deze mogelijkheid, mocht het voorstel worden aangenomen. Ik ben daarom voornemens in dat geval van de mogelijkheid tot verlenging gebruik te maken, maar wijs er wel op dat uitstel van de inleverdatum doorwerkt in de gehele afhandeling van het GLB, inclusief de betalingen. Mede gezien de hierboven geschetste gevolgen van de invoering van het nieuwe GLB, is het niet reëel om bij een verlenging van de GO 2015 te verwachten dat het uitbetalingspercentage in december vergelijkbaar zal zijn met 2014. Wel zal het zo zijn dat hoe eerder de ondernemer hun aanvraag volledig hebben ingediend, hoe eerder uitbetaling kan plaatsvinden.

Bij een verlenging van de openstelling tot 15 juni is het overigens noodzakelijk dat RVO.nl enkele onderhoudsmomenten in het weekend inlast op de ICT-omgeving, die dan beperkt of niet beschikbaar is. De exacte tijdstippen zullen tijdig bekendgemaakt worden.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
S.A.M. Dijkema